

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI és TÁRSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Györgyjakab M. utóda könyvkereskedése, hová a lap-szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések s előfizetési díjak is küldendők.	Megjelenik a lap Minden Szerdán. Kéziratok nem adatnak vissza.	FELELŐS SZERKESZTŐ: Dr. FEJÉR ANTAL, FÉLVÉD.	Nyitási cikkeket soranként 40 fillérről közöltetnek. Egyes lap ára 20 fillér.	Előfizetési ár: Egész évre 8 kor. (Külföldre) 12 kor. Félévre 4 kor. Negyedévre 2 kor. Hirdetési díjak a legolcsóbban számítatnak
--	---	---	---	---

Felhívás előfizetésre.

A „CSIKI LAPOK” már éppen 13 és 1/2 éve munkálkodik városunknak és vármegyénknek előhaladásán, 13 és 1/2 éve teljesít önzetlen és hazafias szolgálatot a közügyek előbbre vitelére.

A „Csiki Lapok”, a mióta politikai lappá lett, folyton és kitartóan a szabadelvűség zászlóját lobogtatja, e mellett azonban sikra szállott bárkitől származott, minden olyan ügyért s támogatott bárhonnán eredő minden olyan eszmét, melyekkel e város és vármegye közérdekeit előmozdítani vélte.

Most midőn egy újabb negyed küszöbén állunk, óvakodunk minden nagy hangu frázistól s csak azon tiszteletteljes kéressel járulunk a mélyen tisztelt közönséghez, hogy tömeges előfizetéseikkel munkálkodásunkat támogatni sziveskedjenek.

Előfizetést árunk lapunk nagyobb alakja dacára is maradtak a régié, azaz:
Egész évre 8 korona (4 frt).
Félévre 4 korona (2 frt).
Negyedévre 2 korona (1 frt).
Külföldre 12 korona (6 frt).

Ugyanezen alkalommal tisztelettel felkérjük azokat, kik az előfizetési díjakkal hátrálékban vannak, hogy a hátrálékos összegeket kiadóhivatalunkhoz (Györgyjakab Márton utóda könyvkereskedése) beküldeni sziveskedjenek.

A „CSIKI LAPOK”
szerkesztősége és kiadóhivatala.

A székelység ujjászületése.

Írta: Balás Béla.

Mikor pedig a magyar nemzet lejátszotta a nagy tragédiát, melyet a népek és nemzetek Ura, Istene számára kijelölt volt, s midőn a hóhérok által kiontott magyar vért beitta az anyaföld és munkához, jobb jövő alapjainak lerakásához lehetett fogni, a magyar nemzet lázas sietséggel fogott ahhoz s dolgozék és dolgozik úgy, hogy évtizedek munkáján évszázadok munkájának sikere vagyoni.

Csak egyet felejtett el a szerkesztő: a magyar nemzet, azt, hogy a székely népet illeti meg elsősorban a békében való haladás áldása s nem azokat a népeket, nemzetiségeket, a kik nemcsak hogy nem küzdöttek mellette, hanem éppen ellene togtak fegyvert.

De a magyar nemzet az 8 nagy gavadallásával leakarta kötelezni ellenegeit s oly nagy lón áldozatkészsége, hogy a székely nép érdekeinek mellőzése és feláldozása sem lón sok áldozat tőle.

Igy indult pusztulásnak a székely. S ez évszázadok örökös csalódása után megérvén azt is, lelkében elcsüggedt, hitében megingott s behunytt szemmel adta át magát vezetésének.

S az idő esztendőről-esztendőre hozta a maga terheit s elviselhetetlen terhei nyomán hozta a romlást.

Ki gyermekmódrára hitt s kit mindig megcsalának, elvesztette hitét, kinek lelki ereje vala főerénye, gyáva, megalkuvó, megvesztegethető leve. Ki erős volt, mint a szikla, gyeuge lett, mint a fűszál. Ki mindig szabad volt, szolgaságba esett. És nem is törekvék szabadulni abból.

Síró lélekkel, vigasztalhatatlan fájdalommal szemlélik ezt fainak jobbjai s nem tudták a csüggedésben lévő új tettepre készteni.

Ugy látszott, hogy koporsóba feküdt egy mindig küzdő, elhagyatott, megcsalt nép. Nyilván így látszott, mert jöttek is már a prédára éhes saskeselyük. S a ki már az országban sehol sem kapja prédát, itt talált könnyen, a koporsóba feküdt népen.

És ekkor...

...ekkor egy léghúzám szalad át a Székelyföldön s valami frissesség érinti a virrasztók szívét.

Kimondják, hogy a székely nép sorát nem intézheti más, mint a ki a székely nép közül való. És ime a koporsóba fektetett népnek megjő az ereje. Keresztül viszi.

És ekkor...
S most jó a tulajdonképpeni ekkor. Györffy Gyula és társai vezetése alatt egy csoportba gyűlt az a sok kiváló ember, kiket a koporsóba fektetett nép adott az országnak, fáklyát gyujtanak s felvilágítják az országot.

Egy új napilapot alapítanak, egy székely napilapot, Budapesten. Neve „Magyarország”. Szava égi szózat. Mert nyelve láng. Az a legelső szava: „Kedves Székely Testvér! Irván levelünket hozzád, megelevenedik lelkünkben Csaba királyfi regéje” elmondja, hogy miképpen Csaba királyfi elhajt a hadak után mindannyiszor, valahányszor megliallotta, hogy „bajba van a székely” s megmentette, azonképpen jó most a „Magyarország” szellemi fegyveres hadseregével, mert ismét „bajba van a székely” s kötelessége megmenteni.

És megindult a munka. Odaadták szellemi és anyagi tőkét a nép megmentésére ezek az emberek. S mi manapság szinte lihetetlen, a legnagyobb önáldozatok árán dolgoznak szeptember óta a székely nép talpra állításán.

Egy néhány ember helyt állt és megmutatta, hogy nem igaz, hogy oly romlott volna a székely nép már, a kinek erkölcsi értéke nem ér egy fakóvát. Megmutatták, hogy erkölcsi értékének nagyságát a székely nép talpra állításán megmutatja.

Megértette ezt, az ország és a kormány is. A „Magyarország” zászlója alá állott, a mi az országnak valamire való székely és magyar embere van. S közvéleményt teremtettek, mely követeli, hogy segítsen a kormány és a társadalom a bajba jutott székely népen.

Szervezkedik az ország minden zugában élő székely s a magyarok leglelkesebbjei.

A „Magyarország” kitudli Marosvásárhelyre egyik munkatársát s az iparkamara titkárával bejárva a környéket, egy hét alatt 42 Székely Társaságot alakítanak. Alakul Budapesten, Debreczenben, Aradon,

mindenütt Székely Társaság. A kormány kormánybiztost nevez ki a Székelyföldre. Egy Országos Székely Kongresszusnak az előunokálatai most folynak. Összejönnek Tuzsádon augusztus 28, 29, 30-án a közös és magyar miniszterium, a főrendiház és képviselőház, a törvényhatóságok, a városok, iskolák, társaságok, egyesületek stb. képviselői, összegyűl az egész ország színe-java, hogy tanácskozzanak a székely nép megmentésén, talpraállításán...

...és erről, mindezekről maga a tulajdonképpeni székelység, itt Csikban, Szeredát kivéve — semmit sem tud.

Hát már csakugyan annyira koporsóban levő nép ez a mi népünk! Hogy megnézi, hogyan jó szent furrongásba a szíve egy egész országnak 6 érette s 6 fekdjék! Nézheti ezt tétlenül a büszke székely nép?

Vérem! Hát csakugyan annyira elcsesettek volnánk, hogy így emelgessenek minket szánalomból, Isten nevébe?!

Hiszen él még a szívetekben, ha egyéb már minden elszibbadt, vagy meghalt volna is, él még egy idegszál, a mely azt mondja: „székely vagyok” s ez az idegszál rázza meg azt a bágyadt testeteket és mozduljatok meg.

A megmozdulásnak pedig első megnyilvánulása Székely Társaság szervezése legyen.

Nem szabad az egész Székelyföldön egy falu legyen, melyben Székely Társaság ne alakulna s mely a tusnádi kongresszuson ne képviseltetné magát.

Karcsfalván már alakult. Szépvízen is kimondták a megalakítását. Szereda, Gyergyó-Szentmiklós, Szentmárton, Kászony, hol vagytok?!

Talpra, talpra mind a kiben egy szikra lélek van! Elérkezett a székelység ujjászületésének napja. Minden teremtet lélek álljon elő, hogy legyen, a ki ujjászülessen! Másoké örökre végűl van!

¹⁾Csikszeredában, Gyergyó-Szentmiklóson, Csik-Szentmártonon a Székely Társaságok már rég megalakultak. Szerk.

A „CSIKI LAPOK” TARCZÁJA.

A határszélen.

Írta: Schvarczel Adél.

Az érzésnek mennyi változatát rejti magában ez a szó: a határszélen. Midőn „bérczről viszanéz a vándor”..., midőn a költő sóhajta: „Isten veled hazám! bátrak hazája... gyermekreményeim s bánatim tanyája, Isten veled! Vagy visszatérve tuláradó örömben: „Csak hogy újra látlak, csak hogy újra nézlek édes szülőföldem!”

Egy erős, férfiasan vállas pénzügyőrné, a ki sokkal jobban érzett, mint beszélt magyarul, hosszú távollét után Horvátországból haza tért. Mikor az első magyarországi állomásra a vonat berobogott, kilépett a kocsiból és semmit sem törődve az utasok nagy számával, leborult, megcsókolta a földet, megsimogatva kezével s szólt: „Isten hozta engem hozzád!” Az utasok közül sokan mosolyogtak, de soknak megilletődött arcán látszott, hogy érti, érzi e meghatottságot.

A turistára különösen vonzó hatással van a határszél. Egy társaság egyik fele tréfás komolysággal bucsuzott, mert állérván a határszél felé költözni mennek, hogy egy pillanat múlva visszatérve ujongjanak a viszontlátás fölött. Egy fiatal ember csak fél lábbal lépett át: „Ime két országot taposok!” kiáltott kényuri hangon.

Az őrzött határszéli pontokon a viszonyok, sőt néhol maga a vidék is egészen különböző, ellenére annak, hogy tulajdonképpen csak egy vonal van közöttük. Ugy találom, hogy legkedvesebb, ha a természetes határvonal valamely folyó víz, hiszen ő a természet oszto hatalma. Mint fut át sziklaszorosok között egy-egy patak. A hegyóriások komoran néznek e kis, ravasz,

de hatásaiban nagy teremtményre. Csupán egy határszéli patakra gondolok vissza kellemetlen emlékekkel, nem hiában hívják ő kelmét Péntek-pataknak.

A Bükkhavasán állunk, mely hegy nyáron, hatalmas bükkerdő takarta oldalával, üde, zöld, tarka virágos ormával mondani látszik, hogy ő neve második felének bizony csak télen felel meg, akkor aztán igazán havas a Bükkhavas. A körül hullámosan elterülő hegyek fenyvesei, az alatt futó fehér utak, a hosszanti völgyek szelid, de nagyon szép képet nyújtanak. Csupán nagy messzeségben a Csalhó néz le rideg kopáron, szagzattott sziklaormával. Sötét komorsága csak akkor látszik oszlani, mikor a leáldozó nap még egyszer végig önti izzó sugarát a táj fölött. Biborban uszik minden, a Csalhó szirtjei is lassan pirulni kezdenek, majd sziporkázva tündökölnék. A szemlélet elragadja e leirhatatlan pompás „Kárpát esthajnalpír”, oh bizonynyal kiállja a versenyt az annyiszor megénekelte tirol „Alpen-roth”-tal. A fény pompából tagadhatatlanul legibb jutott a Csalhó büszke ormának ott, a határszélen túl. Ugy vonzott e kép s vele a határszél gondolata.

Másnap a kis székely lovak koczogtak kocsiak előtt a völgyesi szoros felé, a Réz- és Bükkhavas közötti szűk völgyben, a nagylevelű parti növényekkel gazdagon szegélyezett Borpatak mellett.

Az ut vége felé némi csalódással láttuk, hogy a Tölgyes-szoros nagyon is tág fogalom. A hegyek egyre távoznak egymástól, végre nagy koszoruként veszik körül a széles völgyben fekvő barátságos Tölgyes közegét. Ide, a határszélre szóló igazolvány szerzése vitt be. Jöttünk, mentünk egyik hivatalból a másikba. Emitt 2-2 korona léfizetése mellett kiállították az

igazolványt, amott egy kilométerrel odábbi házban nagy derendőcczával láttamozták, a város tulsó végén lakó fő-fő nem tudom ki szigoru, hivatalos tekintetre méltatta. Mondhatnám, hogy a délelőtti ilyen elfecsérelése után végre örömmel indultunk meg. de nem így volt, mert egy éppen itt lefolyt jelenet hatása nyomasztón kísért.

Egy szegény fuvaros kérte az említett nagyhatalmu hivatalnokot, hogy legyen könyörültes; érje be a tekintetes ur szűkös napi keresményének felével, hiszen az neki így is elég nagy büntetés. A két hordó palaföld így is ott van még a határon innen.

De a tekintetes ur az ajánlatot épen nem irodalmi kifejezésekkel dühöngve, utasította vissza kiabált, hogy miért nem jött a fuvar tegnap bejelenteni.

„Itt voltam kérem alásan, 3 óra utánig vártam, de azt mondták, hogy a tekintetes ur alszik s felköltetni egy viláért sem szabad, nekem pedig záróra előtt a hídna kellett lennem”.

Hasztalan könyörgött a szegény ember, a tekintetes ur tovább dühöngött, miközben irasunkra egy szigoru pillantást vetve, visszadta.

Indulhatunk tehát a határra. A drága irást kezünkben szorongattuk szent borzalommal — nem, ahog igen meleg volt, hanem vittük jól kiérdemelt diadallal. Volt is sikere, mert már messziről látva, ugyancsak intgetett a napos csendőr ur, hogy éppen déli zárás ideje lévén, még átengedhessen a hidon, csupán azt kérdezve meg, hova megyünk? Jól esett a készséges figyelem, csak sajtóságos mosolyát nem tudtuk mire magyarázni. Azzal a tudattal, hogy immár külföldön vagyunk; várakozással néztünk körül. Előttünk a moldvai széles völgy, egyik oldalán a Csalhó, mintha a déli napfényben így közelről megkisebbedett volna s egykedvű szárkeséggel

tekint végig a száraz, gyepes téren. Itt a nagy-szabású fűrészmalom megtekintése a kirándulásnak egy konvencionális — hozzá tehetem, unalmas — része. A fűrészmalmok kopár környezete, az egymás mellett fekvő, valamikor hatalmas sudar fák lehántott vára oly benyomást tesz, mintha csak a fák szomorú halottas háza lenne az az egyhangyan zúgó, javvesztelő épület. Körül jártuk a gerendát, deszkát szelő nagy gépeket, aztán siettünk vissza kocsiinkhoz. A lépés alatt szárazon porló gyepen pergő sáskák pattantak föl, aztán vörös szárnyaikkal, mint izzó, sercsező szikrák veszték ismét bele a forró talajba.

Csakhamar visszatértünk a határvízhez, a Péntekpatakhoz. Az oláh hivatalnok ebédjét abba hagyva, kinyitatta előttünk a hid moldvai ajtaját s miután bedöcögöttünk a hidra, mögöttünk újra becsukták. A magyar határszéli ajtó azonban nem tártul föl előttünk. A csendőr urak egykedvűen támasztották örháruk falát. Szekeresünk kérték, hogy engednének át, megrázták kakastoll-bokrétás csákóikat s fennen jelentették ki, hogy a záró idő egy óra múlva telik le, addig nem lehet.

Szőrnyen megjédtünk. A nap szuró hévvel süttöt le, alant lapos mederben inkább csak csuszott, mint folyt a patak, meleg parát lehelve. A hőség tűrhetetlen volt. Soha sem éreztem, se kűn, se bűn, se benn ilyen kellemetlenséget, mit különösen fokozott a csendőrök hivatalukkal való önkénykedése s e fölötti mosolygása. Kértük, vitatkoztunk velük, elköcserekedtünk ki a rendszer ellen, — hasztalan. Végre kijelenttem, hogy itt állva lehetetlen napizzást nem kapnunk, s ha valamelyik köztünk beteg lesz, hivatalos kérészet indítok ellenük, mert azt tudva, nem lett volna szabad átengedniük, vagy

— **Állami segély utépítésre.** A kereskedelmi miniszter a kereset nélküli lakosságának keresettséghez jutását céljából a csik-szentmárton-székesimóni törvényhatósági község 3—4 kilométer közötti szakaszának kiépítésére 15000 korona segélyt utalványozott, kijelentvén, hogy a rendelkezésre bocsátott, de időközben folyósítani nem lehet.

— **As állami tisztviselők fizetésrendezése.** Már közöltük, hogy az állami tisztviselők a fizetésrendezés alkalmazásával az egyes fizetési osztályokban mennyi fizetés emelésben fognak részesülni. Most, hogy a pénzügyminiszter az egyes osztályok miniszterekkel végleg megállapodásra jutott a fizetésrendezés dolgában, módunkban van közölni, hogy a XI—VIII. fizetési osztályokban lévő állami tisztviselők fizetése a lapunkban már közölt fizetési tervezettel teljesen megegyezik. A VIII—IV. fizetési osztályokban lévő állami tisztviselők fizetése teljesen az osztrák mintának fog megfelelni. Ugyancsak az osztrák fizetési rend szerint kiveszik a középsikolai tanárokat a rangsorból és az állami elemi tanítókkal együtt külön törvényben fogunk róluk gondoskodni. A középsikolai tanárok az új fizetési rend szerint harmincz évi szolgálat után 5500 koronával mehetnek nyugalmába. Nagy megtakarítást értek el az összes működési pótlékok megszüntetésével. A működési pótlékokat a törzsfizetéshez csatolják. Az állami tisztviselők új fizetési rendje ez év október hónapjának elsején életbe lép.

Egy havi élet.

T. alelnök-főtáitkár jelentése az igazgatóság-ülésről 1902. múlt havi ülésről.

A Direktorium a múlt választmányi ülés óta tartott két gyűlést, u. m. május hó 15-én és június hó 12-én, mindkettőt Béli Ákos gróf elnöklété alatt. A f. évi május hó 25-én Kolozsvárt tartott közgyűlésünkről az össze hazafias lapok a legmelegebben emlékeztek meg, és az Évi jelentést is a legterjedelmesebben és barátságosan ismertették. A közgyűlési könyvet Balogh Károly elkészítvén, az a hitelesítő bizottsághoz küldött. Magyar áll vasutak igazgatósága a kir. kereskedelemügyi miniszter által a közgyűlés alkalmából engedélyezett 500 drb. kedvezményes vasuti jegy váltására jogosítványt megküldvén, a felhasználatlanokat visszaküldték. — Zeyk Dániel főispánt, mint az alsó-fehérvármegyei választmányi elnököt és dr. Varró László Nagy-Egyed város polgármesterét értesítettük, hogy a közgyűlés közönségesen fogadta a meghívást a jövő évre Nagy-Egyedre és kimondta, hogy a közgyűlés pünkösd 3-ad napján tartatik meg. Mind erről dr. Kuuu Géza gróf díszelőnökünk is a közgyűlés alkalmából szintén értesítettük, kérve, hogy tervezett felolvasását a jövő közgyűlésen megtartani sziveskedjék.

Folyó évi június 8-án a koronázási évforduló alkalmából a helyi főtér római kath. templomban tartott ünnepélyes istentiszteletre meghívattán, az ünnepen az elnökség által képviselve voltunk.

A Szászvárosi Kun-kollegium igazgatósága értesített, hogy Csipkés Zoltán művész-önvendéket gróf Kun Kocsárd szobor mintázatok kísérleti folytatásával megbísta. Szászvárosi Kun-kollegium 1903. június 26-án véli a Kun Kocsárd szászvárosi emléktábla lelepezését megejthetni. Mindenben az Emlékvél egyetértéssel kíván eljárni. — Bodoki Ferenczy László, alapítóink élettrajzi adatainak közlésére megkeressük dr. Kóvári László történelem-írókat és ágóni Saontagh Pál főrendiházi tagot, mint az elhunyt alapító ifjúkori ismerőseit és barátait.

Báró Bánffy Dezso ny. miniszterelnök és kir. főudvarmester, valamint báró Bánffy Ernő alapító.

legalább előzetesen figyelemzetniük kellett volna. Erre kegyesen kinyitották az ajtót, de csak nekünk, a szerencsétlen lovakat a szekeressel továbbra is becsukták. Minket egy árnyas lugasba vezettek. Törtém a fejem, hogyan lehetne valahogyan megpáncolni e kemény panczélos ezikeket, látva a lovak tüdőmély a hőségben ezer szarú légygyel. Bár megköszöntem e fél, inkább kényeser sziveséget, de kijelenttem, hogy igazán rosszul esik tapasztalnom, hogy a határszélen vége a híres, magyar lovagiaságnak s hogy oda túl, a moldvai udvariaságból többet gyakorolnak.

Kiengyenesedett erre a caendör ur, betyken toltta félre csakóját s leaszott az alatt állónak: „Nyisd ki azt a kaputajtás — s önrzettel tette hozzá — aztán majd elintézem én, ha baj lenne belőle”.

Természetesen visszavontam, hogy a határszéli vége a magyar lovagiaságnak s általános megelégedéssel váltunk el egymástól. Tölgyes helységben tartott pár órai pihenő után folytattuk utunkat vissza.

A Csahó mögöttünk egyre nőtt és nőtt fel az égig, egyszerre „az alkony uszköt vet fejére s olyan mintha égne”.... s a napnak segítse bevilágítani a tájat. Ugy látszik, némely heggyre is áll az az igazság, a mi sok emberre, hogy ha nagyon akarjuk látni, jobb őket távolról szemlélni.

Erről a határszélről mondhatom nagyon-nagyon jó volt haza érkeznem ideiglenes otthonunkba, a szép Borzák fűdőre.

tagjaink köszönetüket fejezték ki a részvért, melyet édesanyjuk, néhai ösv. báró Bánffy Dánielnek alapító tagunk f. évi május 30-án történt elhunyt alkalmából tolmácsoltunk.

Kosuth-szobor ügyében a folyó év június 1-én Kolozsvárt tartott négyülésre egyesületünk is meghívattán, azt a gyűlésen Sándor József t. alelnök-főtáitkár, Deaky Albert direktoriumi tag és Ferenczi Gyula bankigazgató, alapító tag képviselőtök.

„Beszterce-nassódvármegyei általános tanító egyesület” Csarnótoni Gyula dr 10 éves tanfelügyelői jubileumára — június hó 4-re — meghívott küldött. Tekintettel, hogy igazg. választmányunk az Emke ügybűség jegyzőjét már átiratlag is üdvözölte, a jubileum napja alkalmából külön sürgönyileg is kifejeztük a választmány üdvözlését.

Testvér és rokoni egyesületek közül beküldték: Gömörmegyei magyar közművelődési egyesület 1902. évi rendes közgyűlésének jegyzőkönyvét, Eperjesi Szécheny-kör 1901. évi Évkönyvét, Nagyvárad „Százilégi társaság” 1901 évi Jelentését, Bukuresti „Szent István király egyesület” Emlékkönyvét, Kolozsvári kereskedelmi és Ipar-kamara folyó évi április 29-iki közgyűlésének jegyzőkönyvét, Maros-Vasárhelyi Székelytársaság f. évi május hó 15-iki és 27-iki, valamint június 10-iki összejövetelére meghívott küldött. — Debreczeni-dal-egylet a nyár folyamán a Székely földön jótékony célú hangversenyeket öhajtván rendezni, véleményezés végett megkerestük az illetékes főkökat, hatóságokat, valamint a fűdő igazgatóságokat is. A körutára nézve véleményüket közölték: Posta József v. b. t. t., főispán, a Gyergyó-vidéki főkökér és az Udvarhelyvármegyei választmány; továbbá a székei-kereszturi Székelytársaság.

Székely-kongresszusa nézve a közművelődési szakosztály összes előadói beküldötték javaslataikat s ezeket a kongresszusi rendező bizottság f. évi június hó 5-én Budapesten tartott ülésén benutattuk. A bizottsági ülésnek a kongresszus helyéről és idejéről való megállapodását az előadók által átiratlag közöltük. Gyergyó-vidéki főkökérnek a gyergyóvidéki kulturális hiányokra vonatkozó javaslatát áttettük a Székely kongresszus csikmegyei előadójához felhasználás végett. Magyar Földhitelintézet a kisbirtokosok jelzáloghitel tárgyában emlékiratot terjesztvén a kormány elé, azt tudomásul vétel végett velünk is közölte. Kócsa Ferencz javaslatára itthon és Romániában a székei családok összejárással foglalkozván, e tekintetben külföldön is megkérdezték a kormányt, irták össze Putnoki Béla cs. és kir. főügynökségünk tisztviselője és Simon Dénes ref. lévita tanító Galaczon.

Tanuló ifjaink aradi fogadtatása.

Lapunk múlt számában említettük meg a csik-somlyói 23 kiránduló tanulóknak 4 tanár vezetésével Fiuméba történt elindulását s fejeztük ki az on reményünket, hogy útazásuk közben ott, hol a nevezetesebb helyeket megszénelni szándékoztak, szives fogadtatásra is fognak találni.

Hogy ezen reményeségünk mindenhol bevált, arról az egyes kirándulókunk utközben hazatértezt levelciből is meggyőződöttünk, de jó elő örömmel olvastuk az „Arad és Vidék” című lapnak az Aradru megörközött „Székely diákok” fogadtatásáról szóló közleményét, mely igazi hamisítatlan magyar vendégszeretetről tesz tanúságot.

A fogadtatásról így számol be nevezett lap-társunk:

Székely diákok Aradon.

Arad, július 1.

„Huszonkét székei deák érkezett ma délelőtt 10 óra 30 perckor az erdélyi vonattal Aradra. A csik-somlyói római kath. főgimnázium felső osztályú öbvendékei Csató János, Herberger Béla, Balló István és Jakab Antal tanárai vezetés alatt tanulmány utat terveztek Fiuméba s utjukba ejtették a vértanúk városát.

A csik-somlyói főgimnázium kebelében, mely 250 év óta díszlik a székei hazájában a magyar kultúra crós váraként és a mely az elmúlt tanévben is 348. egytől egyik tiszta székei deákot számlált, létezik egy a maga nemében páratlan ugynevözetett „kiránduló egyesület”, melynek czélja a deákok ismeretközött kiránduló utazások által bővíteni. Ez az egyesület rendezt az t kirándulást is, mely a deákokat tanárakkal most Aradra hozta és a kirándulás költségeire Csikvármegye törvényhatósága 600 koronát szavazott meg.

A székei deákokat Kovács Vincze polg. isk. tanár fogadta a vasutnál, ugyan ó gondoskodott a „Vas” vendéglőben a deákok ellátásáról. Ebed után felvonultak a vértanú szoborhoz, a hol Kovács Vincze hazaszeretettől lángoló szép beszéddel fogadta őket, mire az ifjak elnökelték a „Szózat”-ot.

Ezután Pap Béla VII. oszt. tanuló a következőkben tolmácsolta tanuló társai hazafias érzelmét.

Régi dicsőségünk nagy temetője — ugymond — sóhajta köszöntök. Boldogan halok meg, mert lát-ták szemem a nagy temetőt, melyben hősök nyugosznak. Távoztatok ti borongó gondolatok, mert megkövül eremben a vér, ha azokra gondolok, kik e helyet halálukkal megszentelték. Nem akarom a figyelmet a haza gyászos napjaira felhívni, hisz nem gyászolok! Csak akkor lett volna Arad a nemzet temetőjévé, ha ók hiában haltak volna meg! De holt tetemeiken épült fel a magyar szabadság fenséges épülete; ezért Arad nemcsak koporsó, melyben a magyar függetlenség ideig-örösig elföldelték, hanem egyzersimint bölcs is, melyből a Modern Magyarországot erkölcsi alapja megterestült. Legy üdvöz azért te szent hely és legyen halánk biztosítéka annak, hogy méltó utódok lesztünk.

A beszéd után az ifjak kegyeletüknek úgy tetek eleget, hogy elhozták e helyre a felszentelt intézeti zászlójuk legzsebb ékeaségét, a koszorú leányok által ajándékozott gyönyört. Nemzeti színi szallagot, melyen egy lenyő galyakból font koszorú függött. A „Himnusz” zárta be a lélekemelő ünnepélyt.

A program azután az erkélyre museum megtekintés volt. Öröm volt látni a szabadságharc nagyszerű emlékeitől féltetett fiatal arcokat.

A kalauzólát Czobor Ottó tanuló vette át s kivette az ifjakat a vesztőhelyre. Az emlék oslapján Balló István dr. tanár mondott lelkes beszédet, a melyben azon reményének adott kifejezést, hogy a

keleti határszélről ide zárandokolt ifjúságot e szent hely látása az igaz hasznú szeretetben megerősít és képessé teszi őket a hazáiránti kötelességek teljesítésében a példákotól lelkesítve elől járni.

A nagyhatást keltett szónoklat után az ifjak a „Tud szeretni a magyar sziv igazán” cz. dalt énekeltek. A csik-somlyói deákok holnap délelőtt mennek Szegedre, onnan egy napi időzés után Budapestre. A főváros nevezetességének megtekintésére két napot szentelnek. Budapestről egyenesen Fiuméba mennek, megtekintik az egyetlen magyar kikötő várost, továbbá Abbáziát, Czirkvenicát. Innen Budapestet át egyenesen Brassóig utaznak, hol félnapot időznek s folyó hó 11-én érkeznek meg Somlyóra.

Elismerés illeti a derék tanári kart azon nemes igyekezetéért, a melylyel az újabb székei nemzedéket nemcsak oktattal, hanem igazán az életre nevelték. Különösen dicséret illeti Csató János tanárt a ki e kirándulást tervezte és vezeti.

Algyógyi m. k. állami gr. Kun Kocsárd székei földmives iskola, E. M. K. E. alapítás.

Az algyógyi m. kir. állami gr. Kun Kocsárd székei földmives iskola — E. M. K. E. alapítás — igazgatósága 16 ingyenes és 8 mérsékelt fizetéses helyre, melyek folyó évi október hó 1-én töltetnek be, ezennel pályázatot hirdet.

Az iskola célja: 2 éves tanfolyam alatt a befogadott ifjakat a mezőgazdaság minden ágában gyakorlatilag kiképezni, hogy a kilépő tanulók saját kis gazdaságuk okszerű kezelésére képesek vagy nagyobb birtokokban a munkák fellgyelésére, vezetésére, mint bérsgazdák, munkavezetők alkalmazhatók legyenek.

Pályázat feltételei a következők:

1. Az ingyenes helyekre kizárólag csak székei eredetű földmives ifjak vétetnek fel. Az ezen helyre befogadott tanulók a teljes ingyenes oktatáson kívül, díjtalanul nyerneik: élelmezést, lakást bitorral és ágyruhával, fűtést, világítást, mosást, betegsége esetén orvoslást, az oktatáshoz szükséges tan-, kert- és gazdasági eszközöket. Kap minden növendék ruházatra évenként 30 koronát és szorgalmához képest 30 korona munkabérré is számíthat.

2. A 8 mérsékelt fizetéses helyre pályázhat bármely magyar honpolgár. Ezek minden hó 1-én élelmezésükre 24 koronát fizetnek az iskola igazgatóságánál, melyért lakásban, élelmezésben stb. épen egy részesülnek, mint az ingyenes helyre befogadottak s azokkal egyenlő kötelezettség alatt állanak minden tekintetben, csupán a ruházati illeték és munkabérré nem számíthatnak.

3. Mind az ingyenes, mind pedig a fizetéses helyekre csak oly a földmives osztályhoz tartozó ifjak vétetnek fel, a kik a 17 évet betöltötték és mezei munkák végzésére ép, erős, egészséges testalkattal bírnak, mit orvosiilag tartoznak igazolni. A kik katonakötelezettségüknek eleget tettek vagy a m. kir. honvédséghez soroztattak be, vagy hadmentességet nyertek, a felvételnél előnyben részesülnek.

Folyamodványok folyó évi augusztus hó 31-ig Algyógyra (Hunyadvármegye, posta helyben) a földmives iskola igazgatóságához nyújthatók be.

Folyamodványok következőleg szerelendők fel: a) Keresztelvé; b) Iskolai bizonyítvány, hogy az illető írni, olvasni tud; c) Pályázó vagyoni állapotáról szóló hiteles bizonyítvány, vagyontalanság esetén szegénységi bizonyítvány; d) Illetőségi bizonyítvány; e) Orvosi bizonyítvány arról, hogy a pályázó egészséges és mezőgazdasági munkát elbíró testalkatú, trachomában vagy fertőző betegségeben nem szenved, védhímlővel sikeresen utajoltatott, vagy hogy a legutóbbi 5 év alatt valóságos himiót állott ki, esetleg, hogy a törvény értelmében fel van mentve a beoltás kötelezettsége alól. (A védhímlőre vonatkozó bizonyítvány hiányában a növendéket beoltásuk az intézet orvososa újra beoltja); f) Erdélyi bizonyítvány s ha az illető 3 korosztályt kiszolgált katonára, a katonai igazolvány is; g) Kiakortóság esetén szülői avagy gyámi engedélyről szóló nyilatkozat, hogy az illető az iskolába beléphet; h) Feleséges növendék, ha feleségét, illetve gyermekeit Algyógyra hozza, ki kell mutatnia, hogy mi módon tudja felesége fenntartani magát; i) Községi bizonyítvány arról, hogy a pályázónak hány testvére van, mily koruk, szülői gyámság alatt állanak-e, vagy nagykoruk és a szülők mivel foglalkoznak.

A felvett tanulókat kötelezetnek arra, hogy ruházatukban a székei népviselethez alkalmazkojanak, melyből belépésük alkalmával egy itt készített ünnepi és egy hétköznapi ruhával, 3 pár fehérneművel, 2 pár lábbelivel, 2 köténynyel, és két törülközővel kell bírianiok. Az iméntiből hiányzó fehérnemű-, vagy öltözködarabokat az igazgató a szobába helyezkedés előtt a befogadottal beszereseteti, esetleg későbbi munka-keresemények terhére előlegű bevásárolja.

A felvett és belépő növendék kötelezi magát, hogy tisztességtudó szófogadó, szorgalmas lesz, kötelességeinek mindenkor megfelel, a tanfolyamot teljesen kitölti, mit ha elmulasztana, azaz ha engedély nélkül előbb távoznék, köteles a red, addig az iskola által fordított költségeket pontosan, akár egyzserre, akár az iskola igazgatósága által engedélyezett részletekben visszafizetni.

Közbírák letátik egyzsermind, hogy az erdélyi résznek oly vármegyei melyek alapítványi helyül 300 kor. fizetésre kötelezik magukat, ez alapítványra egy megfelelő koru, olvasni és írni tudó növendéket küldhetnek, a ki szintén a jelzett oktatásban és ellátásban részesül.

Algyógyon, 1902. évi június hó 15-én.

Gáspár József, igazgató.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Szabadságolás és helyettesítés.** Szabó Géza kir. tanfelügyelő részére a vallás és közoktatási miniszter e hó 15-től számítva 6 heti szabadsági időt engedélyezett s ezen időtartamtamra a tanfelügyelői iroda vezetésével Császár Nándor tanfelügyelői tolnokot, a közigazgatási bizottságban leendő helyettesítéssel pedig Nagy Imre felső-népisikolai igazgatót bista meg.

— **Püspöki szentgyakorlatok.** Alig mult egy hete, hogy a csik-somlyói főnevelde terméből a tanuló ifjúság nyári pihenőre tért, azok már is benépesültek. A hitélet fejleltetésén folyton busgólkodó erdélyi római kath. püspök, a mint látáik, állandóitotta papjai és tanítóival az évenként meg-meg ujuló szentgyakorlatokat. Ezek az ájtatos elmékedések hűfőn estefel vették kezdetüket és pedig először a lelkészdekö papággal, kik közül nemcsak ezen, hanem a szomszéd vármegyéből is igen sokan jelentek meg; folytatása a kántorok és tanítókkal lesz. A szentgyakorlatok vezetésével püspökileg megbízott Galambos Lázár-rista atya már vasárnap megérkezett Csik-Somlyóra. Püspök ur ó méltósággal pedig aszerdán vagy csütörtökön fog megérkezni s a további elmékedéseken buszótlag részt venni.

— **Esküvő.** Szentmiklósi Szabó Géza. Csikvármegye érdemes kir. tanfelügyelője folyó évi július hó 17-én fog házasságra lépni nagy-külföldmegyei Mihályfalván remetei Filep Elek birtokos és neje, szűl. csegezi Csagezy Ilona leányával, Ilonával. Szerencsét és tartós boldogságot kívánunk.

— **Uj körjegyző.** A gyergyó-várhegy-salamási körben Balog Istvánnak győ-ujfalvi jegyzővé történt megválasztása folytán úresedésben volt körjegyzői állásra több pályázó közül Palagyi Sándor választott meg körjegyzővé, a ki működését június 30-án meg is kezdette.

— **Kirendelés.** Az igazságtügyi miniszter Beöthy Gábor ügyvédjelöltet a csikszerepai ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottni rendelte ki.

— **Lemondás.** A vármegyei közigazgatásnál két és fél év óta közigazgatási gyakoronokul alkalmazásban volt Wellmann Géza a napokban benyújtotta ezen állásáról lemondó kérvényét a megye alispánjánál, hogy végzett tanulmányait más, a haladás biztosítékaival inkább bíró pályán érvényesíthesse.

— **Áthelyezés.** A m. kir. pénzügyminiszter Merza Gergely csikszerepai és Lajos Ignác komáromi kir. adóhiv. tiszteteket saját kérésükre kölcsönösen áthelyezte.

— **Törvényhatósági bizottsági tag választás.** A törvényhatósági bizottságból a 6 évi ciklus lejártával kisorsolt tagok helyett a mult év végén történt új választások alkalmával a csikszentmártoni kerületben véghez vitt, de megsemmisített választás okán új választáslévén elrendelve, ez közelebről a fűzőlabiról elnöklete alatt meg is történt, mely alkalommal Csab Vilmos és Bartók Dániel lettek legfőbb szavazattal törvényhatósági bizottsági tagokká megválasztva Csik-Szentmárton és Csokfalva községek részéről.

— **Egyetemi estély.** Jelenték volt, hogy az egyetemi ifjúság augusztus hó 2-án estélyt rendez. Az előkészületek nagyban folynak. Sándor Gábor elnök és Veres Domokos alelnök a védnököket már fel is kérték. Az estély védnökei lesznek: Mikó Bálint főispán, Dr. Perjessy Mihály kir. törvényszéki elnök, Dr. Fejér Antal orsz. képviselő, Becze Antal alispán, Dr. Bocskor Béla tisztügyész, Pap Domokos kir. főmérnök, Eltes Zsigmond kir. itélő táblai bíró, Nagy Sándor ügyvéd, Pál Gábor főgimn. igazgató. Dicsőretre méltó a nemes ifjúságnak azon törekvése, hogy az annyira unalmas és egyhangu nyári életben egy kis változatosságot idéz elő s a közönséget egy minden esetre érdekes mulatságban részesíti. Reméljük is, hogy a nagy közönség méltányolni fogja az ifjúság törekvéseit s elismerésével és pártfogásával növeli az ifjúságnak az önértetést s a tevékenységi mozgalmas szellemet. Az estély lelke Csikai Gyuri muzikás kedvelt zenekara lesz, ki már is oly szépen kívirta magának városunk közönsége elismerését. Csikai az estély előtt pár nappal meg fog érkezni s hangversenyt fog rendezni városunkban.

— **Méhészeti tanfolyam lelkésznek számára.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter a folyó év augusztus havában a gödöllői állami méhészeti gazdaságban lelkészek számára négy hétig tartó méhészeti tanfolyamot fog rendezni, melyre az országnak különböző részeiből 20 azért folyamodó lelkész lesz felvéve. Az I koronás bélyeggel ellátott folyamodványokat az illetékes felettes hatóságok újjan folyó évi július hó 20-ig a kir. méhészeti felügyelőséghez (Budapest, I. ker., Krisztina-körút 91. sz.) kell benyújtani. A tanfolyamra felvett lelkészek a gazdaságban ingyen ellátásban (élelmezés, lakás) részesülnek s egyben költségeket magukat az intézet szabályzatában megállapított ügyrendnek alávetni és a méhészeti gazdaság vezetőjének utmutatásait és rendelkezéseit szorosan követni.

— **Lenártató és tiloló mesterek.** Lenártató és tiloló mesterek gyakorlati kiképzése végett a komárom-nagy-tanyi, szepes-olassai és székei-kereszturi lenbavító és kikészítő telepekre augusztus hó 1-től kezdődő egy évre összesen három egyén vétetik fel. Az illetők tartoznak a kérés len átvételétől a teljesen kikészített

nyers len eladási ára a telepen felmerülő összes gyakorlati és irásbeli munkákban tevékenyen részt venni, illetőleg a többi gyári munkásokkal egy sorban dolgozni. Ezen gyakorlati tanfolyam ideje alatt az illetők egyenként a gyár tulajdonos, Fredler János által fizetendő évi 900 koronán kívül, mely utólagos negyedévi részletekben esedékes, a földmivélségi miniszter úrtól havi 50 korona segélydíjat, valamint állandó tartózkodási helyükről a kijelölendő telepre utazásra uti költséget kapnak. Élelmezésükről és szállásukról az illetők maguk tartoznak gondoskodni. A tanfolyamokra pályázhatnak magyarországi illetőségű, katonai kötelezettségüknek eleget tett, vagy a 61 felmentett, de mindenesetre ép, egészséges testalkatú 20 évesnél nem fiatalabb legfeljebb 36 éves olyan egyének, a kik a magyar nyelvet szóban és írásban bírják, a négy számolási alapműveletben tökéletesen jártasok, a német nyelvet legalább annyira bírják, hogy a telepek alkalmazottai német nyelvről utmutatásait megértsék. Esetleg földmives iskolát végzett egyének előnyben részesülnek. A tanfolyamra való felvétel iránt a m. kir. földmivélségi miniszter urhoz intézendő és 1 koronás bélyeggel ellátott folyamodványok legkésőbb folyó július hó 10-ig Fűrédy Lajos gazdasági szaktanárhoz Kassára nyújtandók be, a ki a szóban forgó tanfolyamról felmerülő terendőkre s az illetők későbbi munkakörére nézve is részletes felvilágosítást nyújt. Azok a kik a gyakorlati kiképzés ideje alatt bármely irányban kifogás alá esnek, a földmivélségi miniszter ur beleegyezésével minden további kérpótlásra való igény nélkül elbocsáthatók.

Zeneestély a szögödi fürdőn. A Szögödi fürdő jórátörékvő tulajdonosa folyó hó 3-ik napjára zeneestélyt hirdetett. A zeneestélyre városunk közönségéből igen sokan készültek, hogy meghallgassák a budapesti jónévi szigányprímás, Farkas Józsi zenekarának lelkes nótáit. A készülő zeneestélyről azonban nemcsak a szeredai közönség vett tudomást, hanem, a mint az a szögödi fürdő rendezett mulatóságokkal történni szokott, tudomást szerzett róla az esőt dirigáló Jupiter is s menten kiadta a rendelkezést Eolusznak, az engedelmese fő-hűbéreseinek, hogy bocsássa szét a fellegeteket hajtó esőleket és július hónap harmadik napján a délutáni órákban aranzsziroszon a csiki székeket lakta föld felett egy kis csendes esőt, mely legalább is az első órákig tartson. És minden a szerint történt. De azért Jupiter Pluvius még sem tudta meg akadályozni, hogy a zeneestély meg ne tartassék. A készülődőknek legalább is egyharmad része kikocsizott a szögödi fürdőre és hulló eső mellett élvezettel hallgatta majdnem az éjszeli órákig a Farkas Józsi szivhes szóló jó magyar nótáit és egyéb művészi darabjait. Eljemezéssel szólunk a jó ételekről, italokról, valamint a pontos kiszolgálásról is és megelégedéssel konstatáljuk, hogy a fürdőtulajdonos jó ügykezelésével és alkalmas magatartásával valóban kiérdemli, a legnagyobb mérvű támogatást.

Felvétel erdőéri szakiskolákba. A királyhalmi, vadászerdei, lipótújvári és görény-szentimrei m. kir. erdőéri szakiskolákba, melyeknek tanfolyama két évre terjed, a folyó év október havában kezdődő tanfolyamra részint állami ellátás mellett, részint saját költségén több tanuló fog felvételt. Feltételek: 1. a betöltött 17, de meg nem haladott 35 életév. 2. ép, erős, egészséges és az időjárás viszonyosságaihoz szokott és edzett testalkat, jó látó, halló és beszéző képesség. 3. elemi iskolai végzettség. 4. jó erkölcsi magaviselet. A folyamodványok a földmivélségi miniszterhez folyó évi július hó 15-ig adandók be.

Felvétel a sz. udvarhelyi állami főreáliskola internátusába. A székelyudvarhelyi kir. állami főreáliskolával kapcsolatos internátusba az 1902-903. tanévre 65 tanuló vétetik fel, kik közül 40 tanuló 400, 15 tanuló 300 és 10 tanuló 200 korona díjt tartozik fizetni. E helyekre ezennel pályázat hirdettek. Azon szülők vagy gyámok, kik fiaikat, illetőleg gyámoltjaikat az internátusba felvételtetni óhajtják, ebbeli kérésüket f. évi július hó 30-ig az igazgatósághoz írtatva és czimezve nyújtják be, czimük és lakásuk pontos megjelölésével. A kérelmekhez mellékelni kell: a) a legutolsó tanévről nyert iskolai bizonyítványt; b) orvosi bizonyítványt arról, hogy a tanuló egészséges, nincsenek szervi bajai. Azok, a kik a mérsékeltbb díjakra óhajtának fiaikat, illetve gyámoltjaikat felvételtetni, a fentemlített okmányokon kívül az illetékes hatóság által kiállított, egészen új keletű vagyonossági bizonyítványt is tartoznak csatolni kérelem támogatására. A díjak félvévenként előre fizetendőek. A rendezés felvételi díjakon kívül minden tanuló köteles butorrongálás czimén 10 koronát letétbe adni az igazgatóság rendelkezésére, mely összegből az előfordulható rongálások fedeztetnek. A felvett tanulók élelmezését, lakást, fűtést, világítást kapnak s megfelelő felügyeletben részesülnek. Az élelmezés a következő: reggeli kávé zsemelé, ebéd három fogás, vasárnap és csütörtökön négy fogás, vacsora egy fogás, rendszeresen sált. Ezenkívül d. e. 10 órákor és délután 4 órákor egy szelét kenyér. A felvett tanulók a belépéskor a következő felszerelést tartoznak magukkal hozni: a) egy-egy nyári és téli időszakra való tisztességes ruházatot; téli köppényt vagy nagy kabátot és főreálót; b) legalább 2 pár erős cipőt; c) ügyfelszerelést és pedig két párnát, egy téli paplant

gombokkal, két paplan lepedőt gomblyakkal, két alsó lepedőt és két-két párnahajót; d) fehérneműt, hat darab fehér nappali inget, hat lábravalót, három hálóinget, legalább 12 db zsebkendőt és hat pár harisnyát, 4 törülköző kendőt, továbbá fésűket, ruha-, fog- és cipőkeféket. A fehérneműkre feltűnő helyen legalább 2 czm. nagyságban azon szám himzendő, mely szám alatt a felvételtől szóló értesítés megküldetik. Az értesítéshez egy kötelezvény is csatolattik, melyet a szülő, illetőleg a gyám szabályszerűen aláírni a legkésőbb 8 nap alatt az igazgatósághoz visszajuttatni tartozik, a felvétel elfogadásának igazolásul és biztosításul. A tanítással járó díjakat, minő a tandíj, továbbá a szükséges taneszközök beszerzésével járó kiadásokat a szülők vagy gyámok külön tartoznak hordozni. A felvett tanulók kötelesek mindenben az internátusi szabályzatok szerint eljárni. Azok a tanulók, kik rossz magaviseletet a folytonos szorgalmhiányt tanúsítanak, az internátusból kizárattanak. A főreáliskolába a beiratkozások szeptember 1-én kezdődnek. Székely-Udvarhelyt 1902. július 1-én. Az internátus igazgatóság.

Tudnivalók a táviratról. A kereskedelmi minisztérium kiadásában megjelent most a Távirati Tárfák idei füzetek, a melynek 40 fillér az ára. A ki sokat szokott táviratozni, alig nélkülözheti ezt a munkát, a melynek utmutatása alapján jelentékeny összeget lehet megtakarítani. A táviratot röviden és jól megfogalmazni egész tudomány, a mit azonban könnyű megtanulni e számos példával ellátott füzetből. Legértékesebb azonban a füzetnek az része, a melyből azt tanulhatjuk meg, hogy hogyan lehet olcsón táviratozni. Egy és ugyanaz a távirat tetemesen többbe kerül ha helytelenül, a táviró szabályainak ismerete nélkül írjuk le. Például kevesen tudják, hogy a czimben és esővegen más-más szabály szerint számolja a táviró a saavakat, ha a csim úgy van írva, a hogyan a táviró követeli. Például a Prince of Wales hajó nevéért egy londoni táviratban háromannyit fizetünk, ha közönséges polgári órással írjuk a hajó nevét, mint hogy ha a táviróhoz alkalmazkodva Princeofwales-t írunk. A füzetben között számtalan példa megtanít beütni a táviró minden tudományára, például arra is, hogy a táviróhivatalban még alkudni is lehet. Például tengerentúli országokba több uton is lehet táviratozni a távirat drágasága az ut minőségétől függ. Például Szent Tamás szigetére Sávájcz felől csak 804. Tengerifa felé pedig már 861 fillér egy szónak a díja. A ki tehát például Amerikába táviratoz, jól teassi, hogyha előbb megnézi a tarifában, hogy merre és mily uton milyen olcsó a távirat díja. Mint kuriózitomot megemlítjük, hogy a legdrágább mulatóság Haitiba táviratozni; az oda szóló távirat minden saaváért 24 koronát kér a posta.

A budapesti m. kir. állami felső építő-ipari iskola rendez tanfolyamán a jövő 1902/1903. isk. évre való beírás szeptember 1-től 5-ödik napjáig lesz. Az intézet célja a hazai építő-ipar számára előmunkásokat, pal-lérokat és építészvezetőket nevelni, a kikből önálló mesterek lehessenek. A tanítás három évig tart. Az intézetben nyert végbizonyítvány legalább három évi utólagos gyakorlat igazolása mellett jogot ad a kőműves, a kőfaragó, vagy az ácsmesterség önálló üzésére, legalább három évi utólagos gyakorlat igazolása mellett jogot ad az építőmesteri vizsgálatra való jelentkezésre, a végbizonyítvány jogot ad az egyéves önkéntességre. Tanulókat felvétetnek azok a 15 életévet betöltött ifjak, a kik a polgári iskola, gimnázium, vagy reáliskola négy alsó osztályát „jó” osztállyal elvégezték. A kiknek középszikolai bizonyítványai nem „jó” vagy „jeles” osztályzatúak, vagy a kik kevesebb középszikolai osztályt végeztek, de hosszabb időn át voltak gyakorlaton, csakis felvételi vizsgálat után vehetők fel. Minden jelentkező tartozik iparhatóságilag hitelesített bizonyítvánnyal igazolni, hogy az építő-ipar terén már foglalkozott gyakorlatilag legalább két hónapon át, hosszabb gyakorlattal bírók előnyben részesülnek. A beirattási-díj egész évre 4 korona, a tandíj félvévenként 20 korona, szertári biztosíték egész évre 6 korona. A jelentkezésnél szükséges iratok: 1. keresztlevél, vagy születési bizonyítvány. 2. Az összes végzett középszikolai osztályokról szóló bizonyítványok. 3. Az újraoltásról szóló orvosi bizonyítvány. 4. Az iparhatóságilag hitelesített gyakorlati bizonyítvány. Bővebb felvilágosítást készséggel ad az igazgatóság. (Budapest, VII. ker. Csömöri-ut 74. szám.)

Néhány szó egy napilapról. A Magyarországra a mióta a Benedek Elek vezetése alatt új szerkesztőséget cserélt, meghódította a magyar közönséget. Pártoknak, felekezeteknek nem áll szolgálatába, független fel-lefelé egyaránt igaz lelkesedéssel küzd a magyarságért, fajunk erkölcsi és anyagi megerősödéséért; kerülve kerül ez a lap a léha szenzációt, de mind a mellett beszámol hiven és becsületesen mindenről, a mi a közönséget érdekli; kerül az iáletelenséget, a családi és

magánügyek kipellengérezését, de azért nem riad vissza az erős hangtól, sőt a támadástól sem, ha ezt a közérdek úgy kívánja. S hogy ezek az elvek jók és helyesek, azt eldöntötte már a közönség maga, a mely tömegesen sorakozik a Magyarországból kibontott zászlója alá. Terjedelemre ugyan kicsi ez az ujság, de gazdag tartalmával sok terjedelmes ujságot felül-mul. Vezércikkjei, tárczái magas irodalmi színvonalon állanak s a munkatársak egytől-egyig kipróbált munkásai irodalmunknak. A mint a lapból értesülünk júliusban Lengyel Laura kiváló írónk tollából indul meg egy regény s az ősszel maga Benedek Elek ír regényt e lap számára. Mindezekhez még csak azt tesszük hozzá, hogy ez az erős magyar szellemben szerkesztett ujság ma hazánk legolcsóbb ujsága, mert az ára egész évre 14 korona, félévre 7 korona, negyed évre 3 kor. 60 fillér és egy hónapra 1 korona 20 fillér. Olvasóink szives figyelmébe ajánljuk.

Jutalom gyümölcs tenyésztőknek és keszélőknek. A földmivélségi miniszter a föld-birtokok földhitelintézetének ez évre eső alapítványát, azaz 50,000 koronát 18 gyümölcsenyésztő között fogja elosztani. A folyamodványban meg kell említeni, hogy faiskolájukat és működésük színterét szakszerűen kívánják berendezni és azért folyamodnak az alapítvány egy részletéért. A miniszter azután a folyamodók közül választja ki azon tizennyolcat, kiknek első sorban véli megadhatni a segélyt.

A kertész képző három éves tanfolyamra, mely a budapesti m. kir. kertészeti tanintézetnél tartatik, az idén ujjalag 10 rendez tanuló vétetik fel. Felvételi kellékek: a) 16 éves legfeljebb 20 éves életkor, mely keresztlevéllel igazolandó. b) Orvosi bizonyítvány arról, hogy pályázó ép, erős testalkattal bír, teljesen egészséges, látó képessége kifogástalan, halló szerve is ép. c) Négy közép, vagy polgári osztály sikeres elvégzéséről szóló bizonyítvány. d) Két évi kertészeti gyakorlatot feltüntető bizonyítvány. e) Hatósági bizonyítvány a pályázó kifogástalan multjáról és magaviseletéről. f) A szülő vagy gyám hiteles nyilatkozata arról, hogy a tanulót a szükségesekkel ellátja és a 400 korona tartási díjat a szabályszerű időben és részletekben megfizeti. A kertész képző tanfolyam mindenik folyamán 4 tehát összesen 12 ingyenes hely van, a melyre szegényesorsu vagy árva, de jó magaviseletű tanulók vétetnek fel. A pályázók a földmivélségi miniszterhez oszimzett, kellően felszerelt és bélyegzett, sajátkezűleg írott kérvényeiket az intézet igazgatóságához Budapestre (I. ker., Gellért-hegy, Ménesi-ut 45. sz.) folyó évi augusztus hó 1-ig küldjék be. A kik ingyenes helyre pályásznak, kérvényük mellé csatoljanak hiteles szegényeségi bizonyítványt is.

Ingyenes díszmű ajándék. A ki e czimet elolvassa, akaratlanul is Amerikára, a képtelenségek hazájára gondol. Pedig ezuttal sokkal közelebből, Budapestről, kél szárnyra e hír. A Pesti Napló Magyarországnak a legrégibb, pártoktól és klikkektől teljesen független, szabad-elmű és szókimondó napilapja lepi meg vele karácsonyra olvasót, ajándékol adván — teljesen ingyen — a gyönyörű kötetű, remek illusztrációkkal díszített Zichy Mihály Album-ot. E valóban értékes és nagy irodalmi becsű művet — melynek az Athenaeum kiadásában megjelent eredetije 90 koronába kerül — a Pesti Napló új kvárt kiadásában karácsonyi ajándékol megkapja a Pesti Napló minden állandó előfizetője. És megkapják díjtalanul azok az új előfizetők is, a kik egész éven át fél, negyedév vagy havonként, de megzakítás nélkül fizetnek elő a Pesti Napló-ra.

Fényes képek közt egy egyszerű régi fametszett gyarló vonalain akad meg szemünk. Egy magas homlok, erős szemöldök, vállra omló hullámos haj, mély tekintetű szem tekint reánk: Tököly Imre. Naplója, melyet Thorma Károly és Thaly Kálmán adtak ki, vallásos, szerény ifjunak mutatják fiatal korában, kit hazájának és vallásának balsorsra vész a felkelésre, nem nagyra-vágyás és nyugtalanság. Mint gyermek hagyta el haldokló apját a caászári seregtől ostromolt várban. Nem származott ósregi családból, csak 1572-ből való volt fiatal nemességűk, de oly nagy volt az ifju tekintélye és hadvezető tehetsége, hogy őt kellett megbízni a veszély s harc vezetésével, a melynek aztán egész életét áldozta. Az ő életét, nagy elszánásait, tragikus sorsát mondja el a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 164. füzet.

KÖZGAZDASÁGI ÉS IPAR.

Gresham életbiztosító-társaság. A Schönbberger-féle bécsi ismert tőzsdénység, a melynek információi megbízhatóknak bizonyulnak, legutóbbi számában a Gresham életbiztosító intézetre vonatkozólag érdekes híreket közöl. Mintán hazánkban ez a társaság erősen dolgozik, bizonyára nem lesz érdektelen, ha e cikklet egész terjedelmében ide iktatjuk.

Két igazgatónak az intézet osztrák főlkjából való kilépésének oka bizonyára nem a köz-tük és a londoni igazgatóság közt felmerült személyi differenciákban van, hanem komoly válságnak a jele az, a melyben ennek a „Gresham”-nak sinlődni kell. Ugy látszik, hogy a „Gresham” a mely eddig főlkjainak vezetőit és ügynekeit olyan sokat tett, meggondolta a dolgot s minden irányban megtakarításokra törekedik. A társaság helyzete aligha nagyon fényes, mintán évtizedeken át a pazarlóság fényes finansziális háztartást vitt. Vajjon nem a Gresham-e az egyedüli, a mely Európában az évi díjat megközelítő proviziókat fizet ügynekeinek? A Gresham főlkja vezetőinek nagyobb jövedelmük van, mint a nagy társaságok igazgatónak. Ily viszonyok közt senki sem csodálkozhatik azon, hogy a Gresham zárszámadásában csak látszólagos nyereségeket mutat ki; a mit a főlkvezetőinek és ügynekeinek főlölegesen tele marokkal juttatott, azt a biztosítottaktól vonta el. A legdrágább tarifát és legkedvezőtlenebb biztosítási feltételei a Greshamnak vannak. A legrosszabb azonban, a mi ennél a társaságnál észlelhető, az a nyereségben való részesedés. A Gresham nyereségének 80%-át a biztosítottaknak ígérte és ezt mindenfelé büszkén hirdette. Mint-hogy azonban: Gresham maga sem nyert semmit, a biztosítottak nem igen jutottak valamire és azt a díjat, a melyet a díjban való részesedésért fizettek, mintha az ablakon dobták volna ki. Érdemes és a biztosítottak előtt mindenesetre feltűnő az a mód, a hogy a társaság Németországból visszavonult. Az 1902-ik évi január 2-án életbelépést nemet biztosítási törvény alatt, mely a Németországban működő társaságtól megköveteli, hogy helyzetéről részletes kimutatást tejjessen elő, a Gresham egy napig sem mert az országban maradni s ennél fogva gyorsan kivonult onnan. Az ausztriai biztosításokért követelt tartalmát a néhány évvel ezelőtt történt engedély megújítás óta van megfizetve. Nálunk Magyarországon a díjtartalék letétbe helyezését még nem követelik. Minthogy azonban az új biztosítási törvény előre láthatólag a díjtartalék letétbe helyezését nálunk is követelni fogja, valószínű, hogy a Gresham egy szép napon a magyar talajt is izzónak fogja érezni a talpa alatt. A Gresham, a mig ügynekeiket a biztosítottak rovására fejedelmileg díjazta, nagyobb számú üzletre számított. Most azonban, hogy a kiadásokat nagyobb körültekintéssel látszik eszközölni, fordul a kocka. Kisebb számú fizetek mellett a meglévő biztosítások tömeges lejárása gyorsan be fog következni, mintán az ügynekek, a kiket a Gresham az új gazdálkodás következtében elbocsátott, vagy a kik maguk hagyták oda a társaságot, a biztosítottakat bizonyára ráfogják beszélni, hogy más társasághoz pártoljanak át, a mi mindazoknál, a kiknek nyereség részjegyeik vannak, nem less nehés dolog. Elég lesz, ha az ügynekek az eddigi neveltséges eredményre utalnak. A Gresham londoni igazgatóságára eddig csak Ausztriában igyekezett rendet csinálni; hogy Magyarországon, a hol szintén nem működnek észszerűben, fog-e a helyzet javítására törekedni, azt nem tudjuk.

Laptulajdonos:
GYÖRGYJAKAB ÖRÖKÖSE.

A ki birtokára rendkívül kedvező feltételek mellett törlesztéses kölcsönt akar felvenni, vagy konvertálni forduljon „Pénzintézet” jelleg alatt a „Csiki Lapok” kiadóhivatalához.

„Magyar közélet”
Politikai, Társadalmi, Közgazdasági, Jogi, Irodalmi és Művészeti Szemle
Megjelenik havonként kétszer, minden hétfőn és pénteken.
Szerkesztik:
Dr. Halmaj Elemér és Zsigány Árpád.
Előfizetési árak:
Egész évre 20 korona.
Fél évre 10 korona.
Negyed évre 5 korona.
Előfizetéseket elfogad Györgyjakab M. utóda, Dressandnt Viktor könyvkereskedése Csikszerebában.

Sz. 1202—1902.

k. i.

Pályázati hidetmény.

Csikvármegye alispánjának 7578—1902. ai. sz. alatt kelt rendelete alapján Csikszereda rendezett tanácsu városban lemondás folytán üresedésbe jött polgármesteri állásra ezennel pályázatot hirdetek.

A jelzett állással 2000 kor. törzsfizetés és 400 kor. lakbér illetmény élvezete jár.

Törvényszerűen felszerelt pályázati kéresek f. évi július hó 20-ig alulírott polgármesterhez adandók. A később beérkezett kéresek figyelembe nem vétetnek.

Csikszereda, 1902. június 23-án.

Kovács János, polgármester helyettes.

[200] 3 3

Sz. 2703—1902.

k. i.

Pályázati hidetmény.

Csikvármegye gyergyói járásához tartozó Gyergyó-Alfalu és Gyergyó-Csomafalva községekben alakult egészségügyi körben a körorvosi állás Gyergyó-Alfalu székhelytel üresedésben lévén — annak betöltése céljából ezennel pályázatot hirdetek és felhívom mindazon orvos tudorokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy törvényes képesítésüket valamint eddigi alkalmazásukat igazoló okmányokkal felszerelt szabályszerű folyamodványaikat hozzám folyó évi július hó 25-ig adják be.

A körorvos évi fizetése 1600 korona, lakbéré 400 korona.

Fizetés javítás nincs kizárva.

Gyó-Szentmiklós, 1902. június hó 30-án.

Lásár János s. k., főszolgabíró.

Sz. 567—1902. végrh.

[112] 1—1

Árverési hidetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a csikszeredai kir. járásbíróság 1902. évi S. p. I. 288/9. számú végzése következtében Nagy Sándor ügyvéd által képviselt Bodor Miska Mihályné gyimes-felsőloki javára Csik-Szentmihály község ellen 132 korona s jár. erejéig 1902. évi május hó 23-án foganatósított kielégítési végrehajtás átján lefoglalt és 650 koronára becsült következő ingóságok u. m.: bikák és vizefecskendő nyilvános árverésen eladandók.

Mely árverésnek a csikszeredai kir. járásbíróság 1902. évi V. 573. számú végzése folytán 132 korona tökéketétel, ennek 1901. évi május hó 24. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 128 kor. 65 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Csik-Szentmihály községkészenléti leendő eszközletére 1902. évi július hó 17-ik napjának délutáni 2 órája határidőül tűzetik ki és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltek.

Kelt Csikszeredán 1902. évi június hó 30. napján.

Abraham Márton, kir. bir. végrehajtó

REMINGTON-féle

IRÓGÉP,

teljes felszereléssel jutányos áron eladó. Magtekinthető Györgyakab Márton utóda könyvkereskedésében Csikszeredán.

Hauptvogel Ferencz

férfiszabó-üzlete

BRASSÓ. Fióküzlet CSIKSZEREDA.

Ajánlja gazdag raktárát bel- és külföldi szövetekből mérték után elegáns ruhák elkészítésére.

Hogy minden versenyt felülmuljak

Készpénzért szállítok:

- 1 szép zakó öltönyt különböző színben 30—40 k.
1 fin. zakó öltönyt brüni Scheviot szövet 42—50 k.
1 fin. zakó öltönyt brüni kangarn szövet 48—60 k.
1 fin. zakó öltönyt finom angol szövet 58—68 k.
1 fin. szakot társalgási öltönyt kangarn 55—68 k.
1 fin. szalon öltönyt finom kangarn 65—85 k.
1 fin. Ferencz József öltönyt kék, szürke és fekete angol Scheviot 70—90 k.
1 fin. felöltőt 34—50 k.
1 fin. felöltöt valódi angol szövet 50—90 k.
1 nadrágot finom szövetből 10—15 k.
1 nadrágot finom angol szövetből 16—22 k.

Jótállás kifogástalan kivitelért.

Gyors kiszolgálás.

Kiváló tisztelettel

Versenyneküli árak.

Hauptvogel Ferencz.

[71] 13—40

Szám 8086—902.

[211] 1—2

II. ai.

Pályázati hidetmény.

A magánjavak kezelésére vonatkozó alapszabály VI. §-ának 2 pontja, illetve XIV. §-a alapján a lóbeszerzési alap, illetve a havasi javak folyó évi tiszta jövedelméből kiosztható ösztöndíjak és segélypénzek elnyerésére ezennel pályázatot hirdetek.

1. A lóbeszerzési alap jövedelme terhére két egyenként 600—600 koronás ösztöndíj van rendszeresítve a hazai egyetemeken, akadémiákon, vagy felsőbb tanintézeteken tanuló ifjak részére; a jövedelemnek az ösztöndíjas helyek betöltése után fennmaradó része pedig a gimnáziumokat, reál-, ipar-iskolákat, tanítóképezdét, továbbá az erdészeti, bányászati, gazdasági, műegyetemi, műipari, valamint a jogi, orvosi és bölcsészeti tanfolyamokat szorgalmasan hallgató és kellő előmenetelt tanúsító tanulók közt 60—200 koronáig terjedhető összegben segélyképen osztatik ki.

2. A havasi javak jövedelme terhére rendszeresítve van:

a) 80 ösztöndíjas hely a megyében lévő felsőnép- és polgári iskolákat látogató növendékek részére egyenként 100 korona évi ösztöndíjjal;

b) Egy-egy ösztöndíjas hely az erdészeti, bányászati, gazdasági, műegyetemi és műipari vagy művészeti felsőbb tanfolyamot hallgató növendékek részére egyenként 600—600 korona évi ösztöndíjjal;

c) Egy-egy ösztöndíjas hely a jogi, orvosi és bölcsészeti felsőbb tanfolyamot hallgató növendékek részére egyenként 600—600 korona évi ösztöndíjjal;

d) A jövedelemnek az ösztöndíjas helyek betöltése után fennmaradó része a b) és c) pontban felsorolt felsőbb tanintézeteket hallgató növendékek között 200—400 koronáig terjedő összegben segélyképen osztatik ki.

3. A lóbeszerzési alaphól csakis csikmegyei huszár családok fia ágon való fiu leszármazói részére adható ösztöndíj vagy segély, s épen azért kik ezen alaphól kívánnak ösztöndíjban vagy segélyben részesülni, kérésükhöz leszármazási, előmeneteli és vagyoni bizonyítványt tartoznak csatolni, azok pedig kik a havasi javak jövedelmei terhére rendszeresített ösztöndíjak valamelyikét kívánják elnyerni, vagy pedig ezen alaphól kívánnak segélyben részesülni: kérésükhöz előmeneteli és vagyoni bizonyítványt tartoznak csatolni s a mellett igazolni kötelesek, hogy a jelenlegi Csikvármegyében született székely származású és a megyében illetékeséggel bíró apák gyermekei.

Felhívom mindazokat, kik a rendszeresített s jelenleg üresedésben lévő ösztöndíjak valamelyikét elnyerni ohajtják, vagy segélyben részesülni kívánnak, hogy eziránti folyamodványaikat a fentiek szerint felszerelve hozzám folyó év július hó utolsó napjaig annál is inkább adják be, mivel a később érkező folyamodványokat hivatalból fogom visszautasítani.

A magánjavak igazgatótanácsának elnöke Csikszeredán, 1902. évi június hó 30-án.

Becze Antal, alispán.

Sz. 671—902.

[210] 1—2

Árverési hidetmény.

Alulírott községi előljárásiág közhírré teszi, hogy Csik-Taplocza község határában lévő vadászterület az 1872. évi VI. t. czikk értelmében 3 évi időtartamra folyó hó 17-én délelőtt 8 órakor használatba adatik.

Az árverezési feltételek a hivatalos órák alatt a jegyzői irodában megtekinthetők.

Kikiáltási ár 20 korona.

Községi előljárásiág.

Csik-Taploczán 1902. június 29.

Gegő István, községi bíró. Csedő Domokos, községi jegyző.

Advertisement for 'Női- és férfi divat-üzletemet' (Women's and men's fashion business) by Székelyhidy Sándor. Includes text about clothing and a small illustration of a carriage.

Advertisement for 'Aczél ekék' (Iron plows) and 'Cséplőgépek' (Reaping machines) by Mayfarth Ph. és Társa. Includes a detailed illustration of a reaping machine and technical specifications.

Advertisement for 'Ferencz pálinka' (Ferencz brandy) by Vértés gyógyszerész-féle. Includes an illustration of a man smoking a pipe and text describing the product's benefits.

Advertisement for 'Schönwald Imre' (Schönwald Imre) jeweler and watchmaker. Includes a list of watch models and prices, and an illustration of a pocket watch.